

ԵՐ

ՄԱՅԻ ԵՍ 2621 ՄԵԾ ՈՒՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ԱՒԵՏԻՍ ԿՈՒՏԱՄ՝ ԶՈՒԿ. Բ. 10:

ՀԱՅՈՐ 17

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԳՈՒԼԻՍ. ՅՈՒԼԻՍ 6. 1864

ԹԻԻ 211

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Համարիտ կրօնքին ծախել նախնի Եկեղեցիին մէջ... Նախնի Արք. Յիսուսի... Գաղթականացի մը... Գաղթականացի մը... Գաղթականացի մը...

ԺՄԱՐԻՏ ԿՐՈՆՔԻՆ ԹԻՒԼԸ ՆԱԽՆԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՄԵՋ

Կոստանդինոս Թադաւորին քրիստոնէայ ըլլալէն անմիջապէս կարող եկեղեցիին ինչ վիճակի մէջ իյնալուն պատկերը... Կոստանդինոս Թադաւորին քրիստոնէայ ըլլալէն անմիջապէս կարող եկեղեցիին ինչ վիճակի մէջ իյնալուն պատկերը...

զեցին մաքուրի պէս սեպ լ, եթէ անոր մէջ գրտնուած չարերուն չափ բարի մարդիկ ալ գտնուէին... Իսկ խիստ և ցաւալի է ըսելն թէ եկեղեցիին որ ամէն բանի մէջ Կոստանդինոսի համարի պարտի ըլլալը... Իսկ խիստ և ցաւալի է ըսելն թէ եկեղեցիին որ ամէն բանի մէջ Կոստանդինոսի համարի պարտի ըլլալը...

և ողորմութեան հրաշքներն Կոստանդինոսի և անտեսանելի զօրութիւնով... Կրիստոնէութիւնը չընտանաւար մարմնաւոր քաղաքականութեան կերպարանքն հազնելու, ոչ ալ խաբէական փառաց, ու ոչ ալ ապականեալ միաբանութիւններու... Կրիստոնէութիւնը չընտանաւար մարմնաւոր քաղաքականութեան կերպարանքն հազնելու...

ՈՒՆՆՆԻ ՎԱՐՔ ՅԻՍՈՒՍԻ

Փարիզի մէջ դիրք մը հրատարակուած է 1863 ին «Արք. Յիսուսի» անունով... Կրիստոնէութիւնը չընտանաւար մարմնաւոր քաղաքականութեան կերպարանքն հազնելու... Կրիստոնէութիւնը չընտանաւար մարմնաւոր քաղաքականութեան կերպարանքն հազնելու...

մէջ, բայց առաջին դասատուութիւնն ընելու ա-
տենը Հիսուս իբրեւ լոկ մարդ մ'ըլլալ հաւատա-
լուն խոստովանութիւնն ընելուն համար կառա-
վարութիւնը արգիլեց զինքը իր պաշտօնին պար-
տաւորութիւնները կատարելէն:

Ռէնանի գրութիւններուն շատերէն պարզ կը
հասկըցուի թէ ինքը համայնատուածեան մ'էր.
այսինքն անանկ կը հաւատար թէ բնութիւնն ու
Լստուած մէկ են: 1860 ին հրատարակած մէկ ճա-
ռին մէջ կըսէ. « Ինձի համար անանկ կը խորհիմ
թէ տիեզերքին մէջ մարդկային իմացականութե-
ան գերազանցը չկայ »: Եւ դարձեալ կըսէ թէ
« Լստուածն գիտութեանց բովանդակութեան սա-
անհուն հետեւութիւնն յառաջ կուգայ » որ գեր-
բնականութիւն չկայ: « Լստուած՝ նախախնա-
մութիւն՝ անմահութիւն, այնքան հին բարի խօս-
քեր են, որոցէ քիչ մը ձանձրացուցիչ ալ, զորս
փիլիսոփայութիւնն առաւել քան զառաւել նուրբ
իմաստներով պիտի մեկնէ. բայց բնաւ ուրիշ բա-
ռեր պիտի չկրնայ զննել անոնց տեղը »: Լսովը
սեւ կուզէ թէ այս խօսքերն որչափ որ էական
են քրիստոնէութեան, նոյնչափ իրականութիւն
չունին: Աւտի պարզ իրողութիւն մը հաստատած
կըլլանք՝ երբոր ըսենք թէ Ռէնան յայտնի անհա-
ւատ մը և համայնատուածութիւն խոստովա-
նող է: Հարկաւոր էր աս բանն յիշել, քանզի
Վարդ Հիսուսին մէջ շատ տեղեր հեղինակը ճշ-
մարտապէս անկեղծ ու ջերմեանդ Վրիստոնէի
պէս ցուցուած է:

Վիրբը ինքնին գիտողութեան արժանի է. այն-
քան արժանի է ընդունած բաներուն համար, որ-
չափ որ Վրիստոսի նկատմամբ ուրացած բանե-
րուն համար. գիտողութեան արժանի է Պաղես-
տինի բնական պատկերին գեղեցիկ նկարագրու-
թեանը համար, լեզուի մայրաքաղաքին հա-
մար, բայց առաւել քան զայս գիտողութեան ար-
ժանի է իր պարզ և միմ անհամաձայնութեանցը
համար: Օրոր օրինակ 34 երեսին վրայ հեղինակը
կըսէ. « Լսեն պարագաներն մէկտեղ առնելով կըն-
դունիմ չորս Կանոնական Լեւադարաններն իբրեւ
վաւերական: Իմ գաղափարս ամենքն ալ ա-
ռաջին դարուն մէջ գրուած են, և ստուգապէս
ան հեղինակներուն ձեռքով՝ որոնց որ սեպհակա-
նուած են »: Լս կարեւոր ընդունելութիւն մ'է, ո-
րուն ստիպուած է հեղինակը բոլոր պատմութեանց
վկայութեամբ: Սկսած և այնպէս Ռէնան այս
ընդունելութեանն արժէքը խափանելու հնարք կը
փնտրէ, ցուցնել ջանալով թէ քաջ պատմութիւնն
ըստ մեծի մասին աւանդութիւններէ առնուած ըլ-
լալով սուտ և անհիմն հաստատութիւններով լե-
ցուն է: Լեւադարաններուն պատմական արժէքն
խափանելու այսպիսի ջանքերով շատ երեսներ լե-
ցուցած է. թէպէտ ինչպէս որ յիշալ վկայու-
թիւնն յառաջ բերինք, ինքը յայտնապէս կընդու-
նի անոնց վաւերական և հարազատ գրութիւններ
ըլլան: Իսկովմ մարդիկ պիտի ըսեն թէ « Լսուե-
րակն և հարազատ պատմական գրութիւններն, և
չինձու՝ աւանդութեան և առասպելական գը-
րութիւններն իրարմէ տարբեր բաներ են »: Եթէ
Ռէնանի ընդունածին պէս չորս Լեւադարաններն
վաւերական և հարազատ պատմութիւններ են, ա-
նոնց մէջ պարունակուածն պարտինք իբրեւ պարտ-
նդունիլ. և մէկը չկրնար մերժել զանոնք նոր
աւանդութիւններու կամ չինձու առասպելներու
կամ անվստահանալի պատմութեանց պէս: Լ-
սանկ ալ Վրիստոսի բնութեանը նկատմամբ ըսած-
ներն. քանի որ կը խոստովանի թէ Հիսուս մար-
դոց մէջ ամենակատարաւն է, ինքը համարձակու-
թեամբ ընդունածին հակառակը կը հրատարակէ:
Վրբին վերջին խօսքերն հետեւեալներն են. « Լ-
սուանիին զարմանալիքներն ինչ ալ որ ըլլան, բը-
նաւ պիտի չգերազանցեն զՀիսուս. անոր չարչա-
րանքներն միշտ սրտաշարժ են, ու անանկ պիտի ըլ-
լան ազնիւ խորհուրդի տէր մարդոց. դարէ ի դար
պիտի հրատարակուի թէ մարդոց որքաններուն մէջ
Հիսուսէն աւելի մեծը ճշած է »: Սկսած ըստ
Ռէնանի աս « մարդոց մէջ ամենակատարեալն ինչ »
թողլուութիւնն ըրած է աշակերտացը զինքը իբրեւ
Լստուածային էակ մը ներկայացնելու, երբոր ին-
քը անանկ չըլլալը գիտէր. իբրեւ հրաշագործ մը
երբոր գիտէր թէ ան հրաշքներն լոկ խաբէութիւն-
ներ՝ երեւակայութեան վրայ զօրաւոր ներգործու-

թեան մը կամ պարզ գեղերու արդիւնքն էին:
Օրոր օրինակ Ղազարոսի յարութեանը վրայ իր
տուած բացատրութեանը մէջ կըսէ թէ « Ընոր
ընտանիքը (Եթանիայի մէջ կը մեծարէին զՀիսուս.
և իրեն համար ամէն բան կուգէին ընել: Կրնայ
Ղազարոս ինքնին գերեզմանին մէջ մտած ըլ-
լալ. (ան ատենի գերեզմաններն մեծ ու բաւական
հասկիտ ըլլալու չափ այրեր էին) Հիսուս ամե-
նուն առջին կանչեց Ղազարոսը, և « ան գուրեւ
լաւ »: Ղազարոս և անոր քոյրերն աս քաբե-
ղապարհ խաբէութեանը ի գործ գրին, Հիսուս
ալ իրենց կամակից ըլլալով: Բանին էութիւնը աս
է թէ Հիսուս թէպէտ « մարդոց մէջ ամենակատար-
եալը » նոյն ատեն անարգ խաբէրայ մը, ժողո-
վուրդը խաբող մը, գիտութեամբ եղած ամօթալից
ստուութեան յանցաւոր մ'է: Ռէնանի Հիսուսի վը-
րայօքը ըրած աս նկարագրութիւնն արդարացը-
նելու համար կըսէ թէ « Ընտարակոյս ան ատեն
իրաւունք պիտի ունենանք ասանկ մարդիկը խիստ
կերպով դատելու, երբոր անոնց ստուութեամբ օգ-
տակար եղածին չափ, մեք ալ խիղճովս կրնանք
ըլլալ »: Ըսենք այն գրքին մէջ զանուած յայտնի
հակասութեանց և անհամաձայնութեանց օրի-
նակներն են: Համարիտ աս է թէ գործը ճիշտ
հոն կը տկարանայ, ուր որ Վրիստոսի բնութե-
անը վրայ եղած բոլոր յարձակումներն տկա-
րացած են, և պարտին տկարանալ: Հիսուս կամ
խաբէրայ մ'էր, կամ չէր. եթէ խաբէրայ մ'էր՝
ի՞նչպէս մեկնելու ենք իր վարքին մաքրութիւնն
ու սովորեցածներուն գերազանցութիւնը. և ան
կատարեալ բնութիւնը՝ որ ամէն մարդ, մինչև ան-
գամ ամենավատթար անհաստուններն ալ կը խոստու-
վանին: Եթէ խաբէրայ մը չէր, ուրեքն կըստի-
պուինք խոստովանելու թէ ինչ որ ըսած է ինքն
իրեն համար, ճշմարիտ է. թէ ինքն արդարեւ
« Որդի Լստուծոյ և աշխարհի Փրկիչն » է: Ռէ-
նան համարձակութեամբ յանձն առած է Հիսուսի
մի և նոյն ատեն և ճշմարիտ և սուտ ըլլալն ցու-
ցնելու անկարելի պաշտօնը. բարի մարդ մը, սա-
կայն խաբէրայ մը. եռանդուն կերպով իր սեռին
բարիք ընելու նուիրուած, սակայն նոյն բարիքն
խաբդախութեամբ գլուխ հանելու ջանալով: Լս
անկարելի է. ասանկ բնաւորութիւն երբեք ան-
նուած չէ, ու չկրնար ըլլալ: Վաղղիոյ աս նոր
անհաստուն՝ ճարտար ջանք մ'ըրած ու զօրութիւ-
նով յառաջ տարած է, բայց որ և է անաջատ մաքի
տէր եղող մը՝ այն գիրքը կարգացած ատենը պիտի
ըսէ թէ իր աշխատութիւնը պարագայէ Վրիստոսի
վարուց այս պատկերն խիղճոյն պահանջներն
չյազեցնենք. վստահութեամբ կըսենք թէ Լս
գրքին արդիւնքն, առաջնորդել պիտի ըլլայ զբրի-
տանեաներն Վրիստոսի նկատմամբ Լստուծոյ խօս-
քին պատմածներն մինչև ցարդ բռնածնէն աւելի
հաստատութեամբ բռնելու. և խորհուրդի տէր
մարդոց հաշարաւորներն՝ որոնք հիմա անապրբեր
են, աւելի բազմազոգ և անկողմնակի կերպով քնն-
նելու պիտի առաջնորդէ Հիսուսի վրայօք աւետա-
րանին պահանջմունքներն:

ԳԵՒԹԻՆ ԱՍՏՈՒԹԱՆՈՒՆՆԵՐ ՈՒ ՄԵՐԸ

Վաւիթ թագաւորին օրերն Լստուածաշունչը
փոքրիկ գիրք մ'էր, սակայն ինքը շատ կը սի-
րէր ան, և ամէն օր զարմանալի բաներ կը գըտ-
նէր անոր մէջ: Դոնդոց Վիրբը՝ որ արարչա-
գործութեան վրայօք վսեմ պատմութիւն մը կը-
նէ, ու աղօտ տեսութիւն մը կու տայ նահապե-
տաց բարեպաշտութեանը վրայ, և ջրհեղեղին
պատճառ եղող մեղքին վրայօք ալ մութ կերպով
մը կը խօսի: Եւեց Վիրբը՝ որ Խաբայէի որդոցը
մեծ անապատէն ըրած ան փառաւոր ճամբորդու-
թիւնն՝ ու զօրաւոր յիշատակութիւններով Լ-
սուային երկընթաց բազկացը գործքերն ու գրաւոր
օրէքներն արուիլը կը պատմէ: Ղազարոց Վիրբը՝
որուն պլպլացող լոյսին միջոցով Վաւիթ գալու
լաւագոյն բաներուն ստուերները տեսաւ: Թուոց
Վիրբը՝ որ մարդկային սրտին բնական վիճակը կը
ներկայացնէ Լերիորդ Օրինաց Վիրբը՝ որ կը ջա-
տադովի Լստուծոյ ճամբաները: Յետոյ և Վա-
տաւորաց Վիրբերը՝ իրենց նախախնամական ու
զարմանալի գէպքերու, և խաղաղասէր միջամտու-
թիւններու պատմութիւններով: Յօրին Վիրբը՝ որ

երանելոյն զօրաւոր հողեր փորձառութիւնները
կը պատմէ: Հուրին Վիրբը՝ որ իր ընտանեկան
մանրամասն տեղեկութիւններով, Լստուածային
կանխագիտութեան սիրոյ և հոգոյութեան այն-
պիսի արկածոց շարք մը կը պատմէ, որոնց ամե-
նը իր թողանք կամ յաւէտ Վաւիթի որդւոյն և
Վաւիթի Տէրոջը վրայ կենդորոնացան: Լս Վիր-
քերն էին Վաւիթի Լստուածաշունչը: Բնութե-
րոց, կենսական ինչ վիճակին մէջ որ կը գտնուիք,
յիշեցէք որ Վաւիթ ամէն հարստութեան աւելի
իր Լստուածաշունչին կը փափաքէր. ան՝ ասանկ
անգին ստացուածքի մը համար այնքան երախտա-
պարտութիւն կը զգար, որ օրը եօթն անգամ
կօրհնէր զԼստուած իր արդար դատաստաններուն
համար: Բայց դուք աւելի մեծ Լստուածաշունչ
մը ստացած էք. Սաղմոսներն ու մարգարէու-
թիւններն ալ պարունակող Լստուածաշունչ մը.
Լստուածաշունչ մը՝ որ Լեւադարաններն ու Լա-
քերոց Վործքերն ու Թուղթերն ալ կը պարունա-
կէ: Ի՞նչ համեմատութեամբ կը սիրէք ձեր ունե-
ցած այդ մեծ ու սուրբ մատենար. կը գրկէ՞ք ան
շատ անգամ ձեր կուրծքին մէջ իբրեւ ձեր խոր-
հրդակիցը: Վանի՞ քանի անգամ աչքերնիդ
շլացած է անոր մէկ լուսատու երձսին վրայ նա-
յելով՝ միմ աւար գանդը մէկու մը պէս: Որչափ
յաճախակի անոր պատուական խոստովանութեան
ձեռք խօսակցութեան առարկայ ըրած էք, անոնց մէ-
ջարմանալի անուշութիւնը զգալով: Օրը քանի՞
անգամ կօրհնէք Տէրը՝ իր շնորհած լուսոյն պո-
ծառութեանը, իր ձեռք յայտնած ճշմարտութեանց
սրբութեանը, և փառաւոր անմահութեան ստու-
գութեանը համար:

ԽՐԴՑ

Լսեն տեսածին վրայ օգտակար խորհրդածու-
թիւններ ընելու վարժութիւնն ունեցող անձ մը
անգամ մը որ կալի մ'առնէ և կանչէր, ցորին
մաքրելու դործողութեանը պատահելով զլոնց
որ մշակներն ոչ միայն ուժգնութեամբ կը գարնե-
ին, այլ կը կոփեւանէին ալ անոնց վրայ, ու վեր-
ջապէս այլ և այլ հնարքներ բանեցնելով կը զա-
տէին ցորենը յարդէն՝ փոշիէն և ուրիշ անմաք-
րութիւններէն: Աւտի սկսեց ինքի իրեն հարը-
նել թէ Ի՞նչպէս կըլլայ որ ամէն ինչ բան որ բը-
նութեամբ օգտակար և աշխարհի կարիքը լեցը-
նելու սահմանուած է, պարտի ամէն կերպ դժուա-
րին վարմունքներն կրնու. բայց մարդս որ ու-
րիշ բաներու հետ բուն իր ուղածին պէս կը վա-
րուի՝ չուզեր թող առ Լստուծոյ որ ինքեալ բուն
ուղածին պէս վարուի իրեն հետ:

Ցորենը՝ որ երկրի բերքերուն ամենէն ազնիւն
է, կը ծծուի՝ կը կոխկըտուի, կաւուրի՝ գէպի օ-
ղը կը նետուի՝ կը մաղուի՝ կը խառնուի՝ կը հալ-
բարուի, ու վերջապէս կաղացուի՝ նորէն կը մա-
ղուի՝ կը թուրի՝ կիփուի, ու ասանկով թագաւոր-
ներու սեղանը կը հասնի: Ուրեմն ի՞նչ ըսել կու-
զեմ Լստուծոյ իմ հետս ունեցած վարմունքին
չհանելովս, որ զիս դիւրին ճամբով մը երկինք
չփոխադրեր: Աւրիշ ի՞նչ ընթացք կայ՝ որով
ցորենը կրնայ մաքրուիլ, և ես ի՞նչպէս կրնամ
սրբուիլ կամ փրկուիլ, թէ որ խրատ ընդունե-
լու օտար մնալու ըլլամ: Երգ՝ ո՛վ Լստուած
իմ, քու հաճութեանդ պէս վարուէ իմ հետս. և
շնորհէ ինձի կամակից ըլլալ քեզ: Կըթէ զիս և
պատրաստէ, որ վերջապէս քու սեղանիդ վրայ դը-
րուելու յարմար հացի մը պէս ձերմակ ու մաքուր
ըլլամ: Հատ հաճութեամբ պիտի տանիմ բո-
ւանքն խրատներդ, քու ծառայիդ խօսքին համ-
զուած ըլլալով՝ թէ « Լացին ցորենը կը կոխուի.
բայց զանիկայ միշտ չծծենք, ու սայլին անիւր
զանիկայ չկոտորենք, և ձիերը զանիկայ չեն փը-
րեր: Եսիկայ ալ զօրաց Տէրոջմէն կեցի, որուն
խորհուրդը սքանչելի է, ու անոր իմաստութիւնը
գերազանց է »: Եսայ. ԻԸ. 28, 29:

Հաւատացեալ մը շատ աւելի յարմար է մեղքի
ճանաչմամբ բեռնաւորութեանը, և զգալու անոր եր-
կիւղը բուն իր սրտին մէջ՝ քան թէ անհաստ-
մը. ինչու որ եթէ հոսանքին հետ տարուելու ըլ-
լանք, բանէ մը երկիւղ չենք ունենար, միայնա-
նոր դէմ ճիգ ըրած ատեննիս է որ իր յառաջագի-
մութիւնն ու զօրութիւնը քաջ կիմանանք:

ըր ծոռէն" : Պէտք է յիշենք որ աս սաստիկ յանդիմանութիւնը Պօղոս Հոգւոյն Սրբոյ ազգեցուծեալ տուաւ անոր : Իր սամբազանիկ Սատանայի որդի կը զոյգէ քանզի անոր կընձանէր ինտոր որ տղայ մը իր հօրը կընձանէ : Ընտրեալն էր իր ստուգութիւններովը որով կախարդութիւն կընէր : Եւ Գ. 44 : Ստոյգութիւնը հայրը Սատանան է : Գարձեալ ինքը կընձանար շինել ան գործը" որ Ստուգոյ Սրբին յայտնուած էր քակելու : Եւ Գ. 8 : Ինքը բոլոր արդարութեան թշնամի էր , որովհետեւ կընձանէր Տէրոջը ուղիղ ծամբաները" որոնք կառուցեալն էր զմարդ արդարութեան , փրկութեան և սրբութեան : Պօղոս իր խօսքը կը շարունակէ Եւ զիմասին ըսելով , "Եւ հիմա Տէրոջը ձեռքը ահա քու վրայ է , ու կոյր պիտի ըլլաս" ատեն մը արեւը չտեսնելով" : Եւ ինչպէս որ ըսաւ , իսկոյն եղաւ . անոր աչքերը կուրցան , և առաջնորդ մը կը փնտրուէր :

Ո՛վ Եւրոպայի հիմա ի՞նչ կը խորհի . բան մը չափեցար Եւրոպային հակադրութիւնով , թէ բան մը փնտս ըրիր . ո՛վ ես գուցէ որ քու խաւարեալ միտքովդ կը համարձակիս պատերազմելու Եւրոպային լոյսին դէմ . ո՛ր ես հիմա քու կախարդութիւններդ : Ո՛հ անոնք զօրութիւններն կորուսին Եւրոպայի ծառաներուն առջեւ , և չես կըրնար քեզի առաջնորդ մը գտնել որ քեզ դուրս հանէ . փոխանորդ բռնիչը խելացի է , և քեզի պէս կոյրի մը խօսքին չլրնար հետեւիլ : Եւ երանի թէ բոլոր պատմութիւնը կարգացողները ասիկայ սորվէին թէ բոլոր Եւրոպային հակադրութիւնները կոյր են , և թէ որ մէկը չուզէր փոքրիկնալ , խոհեմութիւնը անանկներուն հետեւէն զգուշանալն է :

Աւետարանին համար

ԳՐԻՍՏՈՆԵՆԸ ԻՆՉՈՒՆ ԿԸ ՍԻՐԷ ԵՒՅԵՐԵՆԸ
Հոգիին սիրտին և միտքին խելացի տուող և մենապատուական սկզբունքներ և խոստմունքներ անոր մէջ գտնելուն համար է որ Վրիստոսնայն կը սիրէ Եւրոպային : Ինքը յիշեալ փրկութեան մեծ աւետիսէն զատ նաեւ անհնարին ճոխութեամբ կը գտնէ Եւրոպային մէջ ամէն այն յարմար միջոցներն որոնցմով իր հօգուոյն և կենսութեան մէջ ճշմարիտ բարեպաշտութեան և սրբութեան ամենայնոց յառաջդրութիւններն պիտի կարենայ ունենալ : Ինքը Եւրոպային մէջ կը տեսնէ թէ Եստուածային Հոգին պատրաստ է իր զօրաւոր օգնութիւններով օգնելու լուսաւորելու և զօրացնելու իր միտքն ու հոգին , ճիշտ այն համեմատութիւնով որով որ անկեղծ և ողջամիտ զգացմամբ կը փափաքէ և կը ջանայ ճշմարիտ Եստուածապաշտութեան հասնելու : Ինքը Եւրոպային կը սովորի ամէն օր և ամէն ատեն Վրիստոսի ձեռքովը Եստուծոյ մօտենալ ջանքերը և հաւատալիս անոր համար . և հոն վստահութիւն կը տրուի իրեն թէ երբեք պարապ ահող փնտրած պիտի չըլլայ Եւրոպային : Եւ Եւրոպային թէ Վրիստոս զինքը Հօր Եստուծոյ հետ հաշտեցնելէն զինի՝ Հոգւով Սրբով կը սրբէ իր սիրտն ալ , որպէս զի կարողացնէ անով քրիստոնէական սուրբ պարտաւորութիւններն կատարելու , և Եստուծոյ շնորհքին մէջ յարատեւելու , և երկինքին յարմարելու , թէ փրկուելու ընտրուած է Հոգիին սրբելովը ու ճշմարտութեան հաւատքովը : Եւ Թե . Բ . 13 : Եւ թէ իր գէպի Եստուած հնազանդութիւն՝ հպատակութիւն և սէր ունենալուն հիմը այս սրբութիւնն է : Եւ Պէ . Ե . 2 : Եւ Եւրոպային թէ Եստուծոյ հոգին իրեն երկրի վրայ Եստուծոյ կամքը ընկու կարող ըլլալու և շնորհքին մէջ յարատեւելու համար , երկինքին մէջ իր Վահանայապաշտը՝ Միջնորդը և Բարեկօսն է Հօր Եստուծոյ քովը : Եւ նոր ուխտին միջնորդն է : Եւ Բ . 24 : Եւ Եւրոպային մէջ Եստուած մը կայ ու մէկ միջնորդ մը Եստուծոյ ու մարդոց մէջ Վրիստոսի հետ մարդը" : Եւ Բ . 5 : Եւ Եստուծոյ աջ կողմը իրեն համար Եստուծոյ առջեւ կը ներկայանայ : Եւ Բ . 24 : Եւ Եւրոպային թէ Եստուծոյ աջ կողմը ալ և ապրեցնելու անոնք որ իր մով Եստուծոյ կողմն" : Եւ Բ . 25 : Եւ Եստուծոյ առջեւ սկզբունք և խոստմունքներ պարտաւորող Սուրբ Վրիստոսն է Վրիստոսնային սիրելի եղածը :

ԱՆՊԵՏԵՆ ՓԱՐԱՆՈՅՈՅ

Եւ զարնող Ժամայոց մ'ունիմ , որ շատ գեղեցիկ փոքրիկ Ժամացոյց մ'է , ոսկեզօծ պահարան և վրան ծածկելու համար ապակի ծածկոց մը ունի . գրեթէ ամէն տեսող կ'ըսէ թէ "Ի՞նչ գեղեցիկ Ժամացոյց է" : Ի՞նչ մէկ մեծ պակասութիւն մ'ունի—չքանի . և վասնորոյ , իբրեւ Ժամացոյց , բոլորովին անօգուտ է . Թէպէտ շատ գեղեցիկ է , բայց անպիտան Ժամացոյց է , որովհետեւ բնաւ չեմացընէր Ժամանակը :

Եւրոպային անպիտան Ժամացոյցն աշխարհիս մէջ եղող անձանց շատնուն նման է : Ընդդէմ ինչպէս որ իմ Ժամացոյցս չճանայեր այն նպատակին՝ որուն համար որ շինուած է , այսինքն Ժամանակը ցուցընել , այնպէս ալ շատ անհիշատակ ծառայեր այն նպատակին՝ որուն համար որ ստեղծուած են : Եստուած ինչո՞ւ ստեղծեց մեզ : Պիտի ըսէք թէ "Սկզբնականորէն որ զինքը սիրենք և իրեն ծառայենք" : Բացի ուրեմն , ի՞նչ զ'Եստուած զնա սիրենք և իրեն ծառայենք , ծառայած չենք ըլլար այն նպատակին՝ որուն համար որ Ինք մեզ ստեղծեց . կրնայ ըլլալ որ այն Ժամացոյցին նման շատ գեղեցիկ ըլլանք , և շատ բարեբար ու երախտաւոր ըլլանք . բայց ի՞նչ չենք ծառայիր այն նպատակին՝ որուն համար որ Եստուած մեզ ստեղծեց , մենք ալ ճիշդ այն Ժամացոյցին նման անպիտան ենք : Իմ ընթերցողներէս անոնք որ բոլոր ծաղկները բացած խնձորի ծառ տեսած են , անոր ինչ գեղեցիկ երեւոյթ ունենալը գիտեն : Բայց զիցոք թէ միայն ծաղիկ բացած ըլլար և պտուղ յառաջ չբերէր , պիտի ըսէիք թէ Եստուած խնձորի ծառ մըն է այն : Եւ իրաւ ալ այնպէս է : Եւ Եստուած անպիտան , և ամէն անձ անպիտան և ամէն տղայ կամ աղջիկ անպիտան են , էին քն ծառայել այն նպատակին՝ որուն համար որ Եստուած զինքն ստեղծեց : Եստուած մեզ միայն խաղալու և ինքզինքնիս զուարճացնելու համար չստեղծեց , այլ նաեւ որ իրեն կամքն ալ կատարենք :

Գուցէ ըսես թէ Ի՞նչպէս կրնամ Եստուծոյ կամքը կատարել : Հիմա պիտի ըսեմ . Եստուծոյ կամքն է որ ծնողացդ հնազանդիս անոր կամքն է որ չար ընկերներէ հեռի կեցաս . անոր կամքն է որ միշտ ուղիղ եղած բանն ընելու ջանաս . անոր կամքն է որ աղօթք ընես և Եստուած աշխուշդ կարգաս : Եւ իմ սիրուն զեռնաս բարեկամներս , Եստուծոյ կամքն է որ Եստուած Վրիստոսի հաւատաքով , ձեր մեղացը թողութիւն գտնելու համար անոր ապուխտէք , և իր Սուրբ Հոգւոյն համար աղօթք ընէք : Եւրոպային Եստուծոյ քանք ընէք այն Ժամացոյցին նման ըլլալու , որ թէպէտ շատ գեղեցիկ է , բայց անպիտան է , որովհետեւ չճանայեր այն նպատակին՝ որուն համար որ շինուած է : Ուրեմն թող ամէն մարդ սա հարցումն ընէ ինքզինքն թէ "Ես կը ծառայեմ այն նպատակին՝ որուն համար որ Եստուած զիստեղծեց" :

ԿԵՐՔ ԳԵՐՈՋ ՄԸ ՊԱՐՏՈՅՈՅ ՎԵՐՏ

Մէկը բան մը պարտք չունենայ , գոյշ կեցիք պարտք . պատերազմէն՝ Ժամանակէն՝ սովէն փախչելու պէս անիէ փախի . կատարեալ ատելութեամբ ատէ զանիկա . պարտք փորէ , քար կոտորէ , փողոցները բան ծախէ , ամէն բան ըրէ՝ որով ստակ կրնաս շահիլ արդարութիւնով , միայն թէ պարտք ընելու սիրտ մ'ունենար : Եւ թէ կուզես ուրախ՝ հանգիստ և ազատ կեանք ապրեցնել , ըզգոյշ կեցիք պարտք : Եւ որ կուզես ազէկ մարտադրութիւն , առողջ ախորժակ , քաղցր բնաւորութիւն , կախողիկ վերմակ , զուարճալի երազներ , և զուարթութեամբ արթննալ , պարտք զգոյշ կեցիք : Պարտքն ամէն մարդապետներէն խիստն է , և ամէն հարստահարողներէն խիստ անգութ է : Եւ ինչպիսի պարանոցին վրայ ջաղացքի բար մըն է , սրտին վրայ ծանրութիւնն է . անկա մարդոյս գոյութեան վրայ ամպ մը կը տարածէ . արեւը կը խաւարեցունէ . աստղերն աներեւոյթ կընեն . գեղեցիկ կապոյտ երկինքը կը մթնցունէ և կը ջնջէ : Եւ Եստուած ներդաշնակութիւնը կարէ , և անոր քաղցրա՛նուագ եղանակներն բոլոր իր խառնակէ . ճակատը տարածում խորշոմութիւնով կը կոխէ մընէ , աչքին լոյսը կը թափէ : Սարգոյն կերպարանքն և շարժումքն ալ

նուականութիւնն և քաղցրութիւնը կը կորսնցունէ . հոգին իր ուրախութենէն կը զրկուի , և իր քաղցածքէն բոլոր վստահութիւնը և շնորհքը կը խլէ : Ուրեմն անոր ճնշող տէրութեանը տակ մի մաներ :

ՊԵՏԵՆԻ ԳԵՏԵԼԻՔ

ՀԻՄՆՈՅՈՅ

"Երկինքը Եստուծոյ փառքը կը պատմէ" (Պա . Ժ . 1) սակայն և այնպէս անոր ամեն օրուան երեւոյթը թէ և շատ գեղեցիկ , բայց մեղիքնաւոր ըլլալով , հազիւ թէ մեր ուշադրութիւնը կարծեցնեն" կամ մեր մտածմունքը անոր մեծ Եւրոպային կողմէն : Սակայն Հիւսիսային ներկայացուցածին պէս տեսարան մը աչքին զարկածին պէս , խիստ անտարբեր մարդն անգամ Եստուծային ջանքին սքանչելիք գործող զօրութեանը վրայ մտածելու առիթ մը ունենալու է :

Ես օգնելով ինչպիսիպէ՛ (որ Եւրոպայիք Օրբ . Պրեմ . Եւրոպայի Հիւսիսային ըսին) ըսելով շատ վայելուչ է , ինչու որ աս տեսակ արշալոյսը Հիւսիսային կողմը կը պատահի , ու տեսնելոյսն ալ առտուան արշալոյսին նման է : Հիւսիսային կողմը շքեղ երեւոյթ մը կուենայ , ու տարբեր տարբեր վսեմ ձևեր կը ներկայացնեն : Եւրեմն , լոյսի կեդրոնէ մը խել մը պայծառ ու տառնող ճառագայթներ դուրս կելլէ , խիստ արագութեամբ վեր վեր թռչողով ու լուսնին պէս արծաթափայլ ցոլացում մը տալով . շատ յաճախ երեւցածը մէկ մեծ լուսոյ կամար մըն է , նոյն տեսն հետ մէկտեղ ուրիշ մանր կամարներ ալ ունենալով . ասոնք շուտ շուտ գէպի իրար կը շարժին , ու յանկարծ միասնաբար լոյսի պայծառ զանգուած մը կը կազմեն . կամ , երբեմն ալ ծանր ծանր շարժող մէկ հատ մեծ կամար մը , խիստ վսեմ ու շոշոշոռն յանկարծ անհամար լոյսի զանգուածներու կը բաժնուի , կամ քանի մը մանր կամարներ կը ձևանայ : Եւրեմն աս կամարները գէպի կեդրոններն մօտ ամենէն պայծառ կըլլան , ուրիշներն ալ գէպի ծայրերնին :

Հիւսիսային լոյսը ընդհանրապէս ճերմակ ու արծաթափայլ է , բայց ատենը հեղ լոյս ալ ծիրանի գոտիին գեղեցիկ գոյները կը ներկայացնեն : Հիւսիսային բնութիւն մօտեցը զլուսաւորապէս ճերմակ բաց մոխրագոյն կամ մարած գեղնագոյն են , բայց երկինքը պայծառ եղած ատենը , կամ երբոր բարակ ամպ մաշկեր կերեան , գոյներ կենդանի ու հատուածակողմ ապակի մէջէ տեսնուած լուսոյ պարզ գոյներուն պէս են : Հիւսիսային Եւրոպային Հիւսիսային կողմէն եղած Պաֆֆֆի ծոցը՝ Հիւսիսային կարմիր , Եւրոպային Հիւսիսային արեւելեան կողմը մասնաւոր լուսափայլութիւն մը ունի , ու երկնից վրայ ոսկի , յակնթիւ ու շափաղայի գոյներ է ճաղալոյսնեալով կը ծածկէ : Հիւսիսային Եւրոպային Հիւսիսային կողմէն եղած Եստուծոյ Ծոցը՝ Հիւսիսային լոյսը շատ հեղ լուսնի լոյսն Ժամանակին պէս կերեւայ . բանի որ Լափանտի ու Եւրոպային կողմը լոյսը աւելի պայծառ ու գրեթէ շարունակ է : Սուտի բնութեան կողմերուն բնակիչները՝ իրենց տխուր դիրքին շատ մը անհաշտութիւններուն ու դժուարութիւններուն տեղը վարձատրութիւն մը կը գտնեն աս գեղեցիկ օգնութիւնէն : Միջեւ անգամ Եւրոպային կողմէն մեծ Հիւսիսային յաճախ կերեւայ : Եւրոպային վրայ գուարթ պարօգներ անուն կուտան և ասոր գաղութաւոր ուրախ խեղճ կողմներն իրենց երկայն ձմրային գիշերներուն գեղեցիկութիւն և զուարթութիւն տալուն համար : Իրիկուան աղօտ լոյսը սկսեկէն շատ մը ետքը կերեւի , ճիշդ հորիզոնէն վեր բարձրացած ըլլալով՝ առանց մասնաւոր շարժում մը կամ լուսափայլութիւն մը ունենալու . բայց ասանէ մը ետք պայծառ լոյսի ճիւղերու կը բաժնուի ու ամէն տեսակ գոյն և ձև կառնէ : Հիւսիսային լուսափայլ ճառագայթներուն մէջն երկինքի աստղերը կերեւին , ու իրենց լոյսը շատ չաղօտանար թէ որ Հիւսիսային փայլունութիւնը խիստ շատ չըլլայ :

Հիւսիսային հետ կապակցեալ երեւելի մէկ պարագան սա է որ թէ օդին մէջ շատ լարճը ըլլալու պէս երեւոյթ ունի , սակայն մթնոլորտին հետ կապուած ըլլալուն ապացոյցներ կան . ու շատ

Հեղ աշխարհ ցածր կիջնայ, որ երբեմն մինչև հոգին կհուսահտ պէս կերևայ: Արջային կամ Հիւսիսային բեւեր Պաշեն նաւահանգիստը ձորոգ խորի նաւապետին տեսած լուսափայլ Հիւսիսայգը առ տեսակէն ըլլալու էր: Այն գիշերուան ատենը Յունուար 27 ին Հիւսիսայգը մէկ կտոր զանգուածէն դեղին պայծառ լոյսով մը պոսթիկաց, գետնէն բիւ մը վերօք երևնալով:

Եւ լոյսը թէև շատ պայծառ էր ամէն ատեն, քանակութիւնը շարունակ կը փոխուէր. ու թերթ մը լոյսը ուրիշ թերթի մը վրայ գրուելէն յառաջ ելածի պէս երևոյթ մը ունէր. ճիշտ ինտոր որ ամպերը իրարու վրայէ անցած ատենին մոլորին մթութիւնն ու թանձրութիւնը աւելնալը կը տեսնէր: Քանի որ խորի նաւապետն ու իր տեղաւորներէն երկուքը աս օդերեւոյթին չափազանց զեղ զիւրթեանը վրայ զարմանքով կը նայէին, ամենքի ալ ապշեցան՝ տեսնելով որ Հիւսիսայգին մէկ պայծառ շաւաղող լոյսին բուն զանգուածէն յանկարծ դուրս փայլատակելով դար վար իջաւ՝ իրենց ու ցամաքին մէջ տեղը, որ ան ատենը միայն չորս հազար կանգունի չափ հեռաւորութիւն կար:

Ենթադ դարուն մէջ աս օդերեւոյթը գննողներէն մէկ քաջիկերը կրօնն որ տեսակ տեսակ ձայներ ալ կելլէր, երբեմն սուլելու պէս, երբեմն ալ շաւաղողներ, բոմբիւնի և ճարձատիւնի պէս. մէկը կրօն թէ հոն փշուլու պէս ձայն կը հանէր. ուրիշը՝ թէ արագ արագ շէջելու ձայնի պէս կելլէր: Եւսկը իրենց ալ թէ երբ բարձր ձայնով սուլելու պէս կամ ճարձատիւնի պէս ձայն կելլէր, Ստուրցեալ ծովուն սահմաններն եղող մուշտակի որսորդներուն շունները կը պառկէին՝ գետինը փակած մնալով, ու մինչև ձայնի ա ցիւրը չէին շարժէր: Բայց արդի գննողները Հիւսիսայգին հետ ինչ և իցէ ձայն մը ըլլալը չիրցան վիսել: Ի ինն նաւապետը կրօն թէ աս սքանչելի հըրեղէն տարախերուն յանկարծական փայլատակումն ու արագ արագ պայծառութիւնը դժուարութիւն կուտայ երևալայ լու որ անոնց շարժումները բոլորովին անձայն ըլլան. բայց սա ալ երբեք թէ մտիկ ընելու համար ժամերով սառի մը, բայց կեցաւ, ու ան ալ ամէն ձայն հանող մարմիններէ հեռու տեղ, մինչև որ կատարեալպէս հասկըցաւ թէ Հիւսիսայգին ձայն մը չէր ելլէր: Երբի նաւապետն ալ նոյն դիտողութիւնը կրնէ, բայց գտնաւոր կրնէ թէ ատիկայ ստուգելու համար այնչափ երկայն ատեն ականջը ցուրտին դէմ չէր կրցիր բռնել:

Հիւսիսայգին պատճառը դժհացուցիչ կերպով մը դեռ բացատրուած չէ: Բայց ընդհանրապէս ելեբարականութեան կը տրուի, որ Հիւսիսային բեւերէն գէպի Հասարակած անցնելու ատենը աս ձևով տեսանելի ըլլալ կործուած է: Երբ տրական գործիքէն ստացուած Հիւսիսայգին ճիւղերուն գեղեցիկ նմանութեանը դաղափարին կօգնէ. բայց նշանակութեան արժանի բանն աս է որ կողմնաշրջին վայր բնաւ զգալի փոփոխութիւն չենթգործեց Հիւսիսայգը: Մինչև անգամ աս օդերեւոյթին ամենէն լուսափայլ երեցած երկիրներն ալ: Ուրեմն, ասիկա տակաւին Բատուածային զօրութեան անանկ մէկ արտայայտութիւնն է, որուն վրայ պէտք է հիանանք, առանց կարող ըլլալու մեր գիտութեան հիմնական վիճակին մէջ ասիկա հասկնալու կամ բացատրելու: Հիւսիսայգը հաբաւային բեւերին կողմերն ալ տեսնուած է. ու նոյն փրբին մէջ եղած ատենը Հարաւայգ (Օրբուս Եւրասիա, Հարաւային Երջալոյ) կը տեսնուի:

ՏՂԵՈՅ ՀԱՄԱՐ

ՉՈՐՑԱԾ ՀՈՐԸ

Եւրոպացի ընտանիք մը անապատին այրող աւազներուն մէջէն անտանելի նեղութիւնով ծամբարութիւն ըրած ատենին՝ իրենց հետ տուած ջուրին մինչև վերջին կաթիլը հատցնելէն ետեւ, վերջապէս զիմացէն կը տեսնուի ան ջրհորներէն մէկը՝ որ անապատի ծամբարներուն ծարաւութեան ատենը աչքի չախաղանց հաճելի կերևայ:

Ինտոր կը բռն իրենց հեծած ուղտերն որ փափաքած տեղն շուտ հասնին: Վերջապէս հոն կը հասնին: Ինտանիքին հետ եղող հայրը իր ուղտը

աւելի առաջ մղելով հորինքով վար կիջնէ, դեռ բանի որ մայրը իր տղաքներով քիչ մը հեռուն կայնելով կը սպասէ որ տեսնէ թէ փրնտուած ջուրն ինչ արդիւնք պիտի ունենայ: Հայրը սիրտը դողով վար կը ճռի հորինք մէջ նայելու, ու սուսկումով կը տեսնէ թէ հորը չորցած է:

Հաւալի նշան մը տալով ձեռքին մէկը ետին կեցող իր սիրելիներուն կերկրեցնէ՝ մայրերնուն իմացնելով թէ ճար մը չկայ — թէ իրենց պապական բերանը զովացընելու համար չկայ — թէ իրենց ծարաւութիւնը անցընելու ջուր չկայ: Կորէն ծամբարութիւնն շարունակելու են անապատին մէջ, անանկ տաք արևին տակ՝ որուն այրող ճառագայթները կրակի գունտերու պէս վրանին կը թափէր, միայն յուսալով ու աղօթք ընելով որ չմարած ու չմեռած ուրիշ հորի մը հասնելու կարող ըլլան:

Եստակ վիճակի մը մէջ գտնուած ծամբարը մը ա-

ղէկ կրնայ իմանալ պուտ մը պաղ ջուրին արժէքը: Որչափ նեղութիւն պիտի կրէր մէզմէ որ և իցէ մէկը թէ որ ծարաւնիս անցընելու միջոցէն զրկուած մնայինք: Մեր Երկնաւոր Հայրը իր անհուն սիրուն ու ողորմութեամբ շունչ առնելուն համար հարկաւոր եղած օդին չափ գրեթէ առատ և ձրի պաղ ջուր պատրաստած է մեր բոլորտիքը: Ինքը գիտէր թէ մէկը միւսին չափ մեր կեաքին հարկաւոր է: Եւ մեր Փրկիչը գիտէր թէ բոլորութիւններնու բուն աս կարօտութիւնով, թէ որ ուղենք, կրնանք դիւրաւ հասկնալ իր ներող սիրտը՝ արժէքը, սա խօսքն ըսած ատենը թէ «Ով որ խմէ ան ջուրէն՝ որ ես անոր պիտի տամ, յաւիտեան պիտի չմարայ»: Հապա ան ջուրը՝ որ ես անոր պիտի տամ, պիտի ըլլայ անոր ներսի զին ջուրի աղբիւր մը՝ որ յաւիտենական կիսաց համար կը բլրէ»: Յօդ. Գ. 13, 14:

Տէր Յիսուս Քրիստոսը ամեն ծարաւ հորինքով վազնելու պատրաստ է — իր սիրտին փափաքող ամեն օրտերը: Քանի քաջիկայն արագ կան որ կըրնան ըսել, «Պիտեմ» իմ սիրելի Փրկիչս սիրտի փափաքիլն ինչ ըլլալը, ինչու որ սրտիս մէջ աս փափաքն զգացած եմ: Կոչեմ անիկայ սիրել, ու կուզեմ որ ինքն ալ աւելօք զիս սիրէ. ամէն օր ասոր համար աղօթք կը եմ»:

Մերիկ աղայ մըն ես՝ եթէ կրնաս ըսել թէ Յիսուս կը հաճի ասանկ աղօթք մը լսել ու անոր պատասխանը պիտի տայ: Ու քանի որ տարիքով ու դիտութիւնով աճիս, թէ որ նոյն ատենը շարունակեալ իր սիրտի փափաքելու և աղօթք ընես ան ք համար, ասոր մէջն ալ պիտի աճիս: Ինտոր երանելի է անանկ ծարաւ մը ունենալն ու աս կերպ վ զովացուցած ըլլալը:

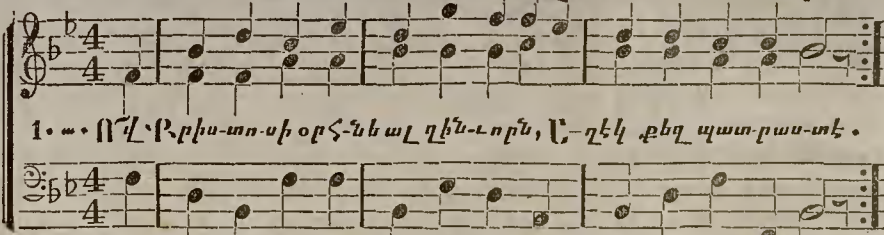
Փրկուած հոգիներուն երկինքի մէջ վայելած երջանկութիւններնուն վրայով Հայտնութեան Քրիստին մէջն նկարագրութիւնը թէ որ կը յիշես՝ այսպէս է. «Ես սուհեան ոչ պիտի անօթանան» ու ոչ ծարաւն, ոչ ալ արեւը կամ մէկ տաքութիւն մը անոնց վրայ պիտի իյնայ. վասն զի Քրիստոսը որ արժանի մէջն է, պիտի հովուէ զանոնք, ու ինքեանից ջուրէն աւելեւոր պիտի տա՝ ջուրէն զանոնք. և Եստուած բոլոր արցունքները պիտի սրբէ անոնց աչքերէն»: Յօդ. Ե. 16, 17:

ԵՐԶԱՆԿՈՒԹԻՒՆ

Տղայութեանդ ատենը սորվէ որ երջանկութիւնը դրուանց բան մը չէ՝ այլ ներքին: Բարի սիրտ մը ու մաքուր խղճմանք մը երջանկութիւն կը բերեն, որ ոչ հարստութիւնն ու ոչ ալ ինչ և ինչ պարագայ մը ինքնին բնաւ երբեք կրնայ սալ:

ՉԻՆՈՐ ԲՐԻՍՏՈՒՄ

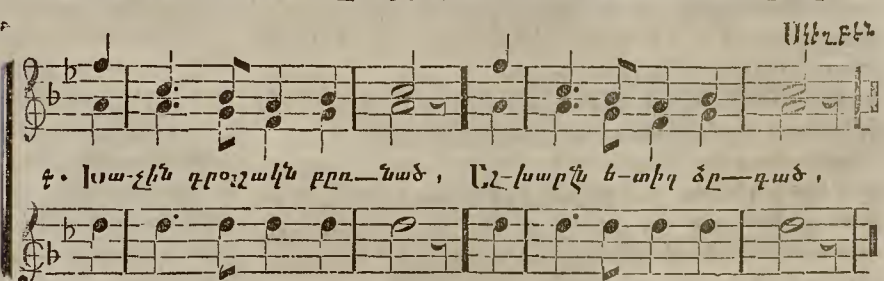
Վերջ

1. «Ով Քրիստոսի օրհնեալ զին-ւորն, Եւ զի քեզ պատրաստէ».

2. Յիսուս Քրիստոս մեծ առաջնորդն, Եւ քիչ առ-ջին բռն-նէն.

3. Փո-ղին ձայն-նին մը-տիկ ը-րէ, Եւ միշտ յառաջ վա-զէ:

4. Եւ զին դրօշակն բռն-նան, Եւ խառն ե-տիկ ձը-գած.

Քու Տէրդ ճամբար կը պատրաստէ, Քու թագաւորդ ապստամբներն Որ անվտանգ վազես. Ինչպէս ատենդ կը վերցնէ Որ զինք փառաւորես. Քեզ միշտ կը կերակրէ, Վէրքերդ կը բոթըշկէ. Քեզի ալ երբ փառքովդ դայ, Փառաց պրսակ կու տայ:

Քու թագաւորդ ապստամբներն Եւ օրն պիտի պատժէ: Եւ անհաղանդ հետեւողներն Փառքէն պիտի զրկէ: Ուստի հնազանդ եղիր. Հնորհացը մէջ կեցիր. Վարձատրութեան օրն երբոր դայ, Վարձքդ մեծ պիտի ըլլայ:

ԽՂԺՄՏԱՆԵՐ

Շէմ Որպէրթ անունով պատիկ տղայ մը՝ աղ-նուականի մը պարտեղին մէջ անպիտան խոտ փետ-տելու համար վարձքով բռնուած ըլլալով, տեսաւ որ պատի մը քով եղած ծառի մը վրայ շատ զեղեցիկ տեսքով պտուղ կուտ, ու շատ փորձուեցաւ մէկ հատ մը փրցնելու:

Տղան կը խորհէր որ «եթէ երեւոյթին կէսին չափ ալ ըլլար պտուղին համը, տալաւն ո՞րչափ ուշափայլ պիտի ըլլայ»: Քիչ մը կանկ առաւ ծառին վրայ աչք պարտցնելով, բայց նոյն միջոցին մօրը խօսքը ազու կերպով միտքն եկաւ որ կրէր թէ «Քուկը չեղած բանին բնաւ մի՞ դուչ-չիր»: Եւ քը մէկիկ դարձուց աս փորձութեան անարկայէն, ու մեծ ժողովիւնով իր գործին պա-րապեցաւ: Պտուղը մոռցաւ ու հաճութիւնով տեսաւ որ իրեն մաքրելու հրաման եղած մօտը դը-րեթէ լմնալու մօտ էր: Քեանքը զիջած խոտերը ժողովիւնով ձեռքն առաւ որ երթայ փոքրիկ սայլին մէջ լեցնէ, որ ան ալ զեղծի ծառին քովէն էր: Կո-րէն ան գեղեցիկ պտուղը իր աչքին դպաւ, ու առ-ջինէն աւելի աղւոր կերակար իրեն ու աւելի փոր-ձութիւն կուտար, ինչու որ Տիմա տաքցիւր ու ծարաւ էր: Եւ շարժ կեցաւ, սիրտը զարեւել ըս-կոնց, մօրը հրամանը ալ չէր լսուէր, իր օրոշումն ալ կորսուեցաւ: Բոլորաբքը նայեցաւ, որ իրմէն ուրիշ մէկը չէր պարտեղին մէջ: Եւ յաջափ շատին մէջէն մէկ հատ մը առնելէս բան մը չհասկըցուիր» ըսաւ ինքն իրեն: Քայլ մը առաւ, միայն մէկ քայլ մը, հիմա ձեռքը կը հասնէր փափաքած բանին, բայց նոյն րոպէին քովի ծառի բնի ձեռքով մը իր ընկերն ըսաւ ձայն մը հանելով, դողով բռնուած ականջին անանկ եկաւ թէ «Շէմ, Շէմ» կը կան-չէր: Եւ ցամքից նորէն, ձեռքերը թռուցան քովը կախուեցան, բոլոր մարմինը դող բռնեց, ու ին-քըզինքը նորէն գտնուէն պէս, նոյն տեղէն փա-խաւ գնաց:

Քիչ մը ատեն անցնելէն ետեւ ինքն իրեն սանկ սկսեց խորհիլ. «Թէ որ ձեռքով մը աչքափ կըր-նայ զիս վախճնել, ստոյգ կրնամ գիտնալ որ ը-նկերը բան չառ գէշ էր»:

Եսկէ ետեւ սկսեց անջնկն աւելի ժողովիւնով աշխատիլ, ու ալ ինքզինքին չվտառհացաւ աչքը պտուղին վրայ դարձնելու, որ քիչ մը մնաց ի-րեն անանկ մեծ յանցանք մը ը կը պիտի տար: Շէմըզինքը նորէն կը ձուռողէին պարտեղէն կըլելու ատենը, բայց աս անգամ անոնց ձայնէն բնաւ չէր փախչէր:

«Վրնաք, Շէմ, Շէմ», կանչել, ըսաւ ետ-քը, միօրինակ ան ծառին վրայ նայելով՝ ուր որ քանի մը թռչուն մէկտեղ կայնած էին, «որքան

ուղեք, կանչեցէր — հիմա ձեզմէ հոգ չեմ ընկր. բայց սա կըսեմ. Ձեզմէ մէկը ինծի այնքան բարեկամ եղաւ որ չեմ կրնար մոռնալ, ու ձեր մէկուն բոյնն ալ պիտի չկողոպտեմ:

ԳԻՐԵՐԻ «ՈՋ» ԸՍԵԼԸ

«ԴՆՔԷՆ է որ դուն բնաւ գէշ տղոցը հետ չես երթար, կամ գէշ գործի մէջ չես մտնէր». հարցուց պզտիկ տղայ մը իր հետ խաղողով մէկ ընկերին: «ՈՋ», ըսաւ միւսը, առիկայ անոր համար է որ դեռ — «ՈՋ» չեմ ըսեր»:

Հորհրդակալ եւք ատ տղէն իր իմացուցած գաղտնիքին համար: Քսակ մը լեցուն ստակէն աւելի արժէք ունի անիկայ: Տարակոյս չունիմ թէ դեռ — «ՈՋ» ըսելը շատ աղաք՝ ու երկի մարդիկ ու կնիկ մարդիկ ալ կործանած է. — անանկ «ՈՋ» մը ըսելով որ կարծես թէ միտքերնին ան չէ:

Երբոր գէշ մանչ տղայ մը կամ աղջիկ տղայ մը կաշատի քեզ շողոքորդէ՝ որ աղէկ ըլլալը կասկածելի երեցած մէկ բան մը ընես, անանկ «ՈՋ» մը ըսէ որպէս թէ միտքդ ալ ճիշդ «ՈՋ» և բնաւ ուրիշ բան մըն է՝ այլ «ՈՋ»:

Երբ մեղքը պատճառանք մը կը թելադրէ քեզի ծուռ բան մը ընել, «ՈՋ» ըսէ. — մի սխալիր: Երբ Սատանան ուզէ քեզմէ որ իրեն ծառայես, ու Տէր Հիսուսի անապատին մէջ ըրածին պէս մեծ խոստմունքներ ալ ընելու ըլլայ, դեռ — «ՈՋ» մի՛ ըսեր. այլ Հիսուսի տուածին պէս պատասխան տուր, «Ետիս գնա՛ Սատանայ»: Եսիկայ անանկ «ՈՋ» մըն է, որ անիկայ աղէկ կը հասկընայ:

ՅԱՏԱԳԱՍԿԱՐ

«Քանի քանի հեղ փափաք ունեցայ որ նոր սիրտի մը տէր ըլլալով, Եստուծոյ զաւակն ըլլամ», ըսաւ Սամիլն իր մօրը, ձեռքէն գիրքը վար գնելով: «Թէ որ ընելիքդ այնչափ շատ բաներ չըլլային, կրնայի փափաքիս հասնիլ: Զնար չէ որ ամէն բան ընեմ. քանի քանի հեղ փորձ ըրած եմ»:

«Ընելիք ի՞նչ կայ, սրբիս, միայն թէ ծուռ բան ընելէն ետ կենալ, ու շիտակէն ինչ որ է՝ ան ընել. կուզե՞ս անանկ ընել»:

«Ես», մայր, ահա բուն ատ է չկրցածս. շատ նեղութիւն տուող բանն ան է»:

«Ետ նեղութիւն տուող բան մը չեսպէց փորկիւնը երկիւրքը ձգել ու աս աշխարհին մէջ գալ չարչարուիլ ու մեռնիլ լքելի համար», ըսաւ մայրը:

«Իհտեմ, մայրիկ, որ Եսոր հաճելի ըլլալու պարտական եմ», ըսաւ Սամիլը, աչքը գետնից տփելով: «Բայց և այնպէս բոլոր ատեն ծուռ բան կընեմ: Եղօթք ալ կընեմ, ու ասալ իս ետ չպահեմ»:

«Սիրող ծուռ է, սիրելի որդիս: Եսիկայ մեղքը կը սիրէ: Դուն բնաւ չես կրնար զԵստուծոյ սիրել, մինչև որ սիրող Քրիստոսի արիւնովը լուացուի: Եղօթք ըրէ որ նոր սիրտ մը ունենաս: Ես ատենը ուրախ պիտի ըլլաս Եստուծոյ կամքն ընելու: Թէ որ աղօթք ընելոյ շարունակես, պիտի պատասխան տայ ու օրհնէ քեզ Եստուծոյ»:

ՄԱՍԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ՄԱՍԿԱՆՈՒԹՅԱՐ

«Քրիստոնէութիւնն արդարեւ գոհացուցիչ և գրեթէ զարմանալի կերպով կաճի շարունակ», այսպէս կը գրէ Պատ. Վ. Լէլիս:

Եւ մէն ամիս կապալաւորութեան հետեւողներէն Եւստարանի նորնոր յարգներ կը ըլլան: Ես երկու եկեղեցիներու հետ կապուած եմ, և անցեալ Արարիկի օր քառասուն հոգի մկրտուելով աւելցան այս երկու եկեղեցիներուն մէջ. — Սեկուն մէջ տասնեւութ և միւսին մէջ քսանուերկու: Եւ միտքովս կայի մէջ մեր եկեղեցւոյ ժողովրդի տասնուեկը կամ տասնեւութ հոգի մը ընկերակցութեանը ընդունեցի, որուն մէջ չորս լծակիցներ կային երկի և կնիկ, որոցմէ ոմանք անանկ կըղիններէն ետ որ կապալաւորութեան նախանձաւոր և մինչև հիմա ալ կուրք պաշտօնէն դատ ուրիշ բան մը չեն գիտեր: Սեր ժողովոյն մէջ խնայող թէ Լիբարթիսթիւն ղեկղին մէջ, որ կուրքի մը յատուկ տեղն է, և նոյն տեղոյ բնակիչներն անոր պահապաններն էին, անոնցմէ խել մը Քրիստոնէայ եղան, տուն

մ'որոշեցին պաշտամունքի համար, և ճշմարիտ Եստուծոյ երկրպագութիւն մատուցանելու համար կը ժողովուին, և թէ՛ Թագուհին երբոր լսէր է այս բանին վրայով, բար է, պիտէ որ ժողովուրդէն ո' և է անձինք Քրիստոնէայ ըլլան, և ուզեն գէշ զէն ելնել, կրնան ընել. հոգ չէ (այսինքն յանցանք չէ), թող երթան: Եստուծոյ կուրքն կենալ, թող կենան: Եւ զատուութիւն է թէ՛ կուրք պաշտելու և թէ՛ Քրիստոնէայ հետ միանալու: Եւ մեր եկեղեցին ընդունուողներէն ոմանք՝ Թագուհւոյն այս խօսքին համեմատ ըրին, և մեզի հետ միացան:

ՀԱՄԿԱՍՏԱՆ

Հարաւային Հնդկաստանի մէջ եղած Եւրոպական Պորտ Բնկերութեան Մատուցող Քարոզչութեան հետեւեալ սրտաշարժ լուրերն առած ենք:

Մայրաքաղաք Կոլկտան — Հիւսիսային Եւրոպական Քարոզչութեան մէջ ժողովուրդը եկեղեցի մը շինեցին, որուն վրայով պարծանք մը գգալին կը յայտնեն: Հին շէնքը հասարակ տաններու համար բաւական էր, բայց ամենուն համար չէր. ու նաեւ տեղն ալ աղէկ չէր: Սեր ժողովուրդին հետ խառն բնակող ու քարեկամ հիւսիսայինները՝ աս բանին շարժողներուն առաջինն եղան: Իրենց գաղափարը սա էր որ մեր եկեղեցին պատուաւոր տեղ մը չընտան չէ: Աւրեմ, ամենէն աղէկ գետին մը որ գիւղին հասարակաց ստացուածքն էր, ու եկեղեցի մը և դպրոց մը շէնքը բաւական, ձորի ապէս ընծայուեցաւ. ու միայն հին շէնքին նիւթերուն օգնութիւնովը անանկ շէնք մը կառուցուեցաւ, որ առջինին մեծութեան՝ ու արժէքին երեք չորս անգամ աւելին է: Զախքը բոլոր մէկանց քաղեցին հիւսիսայիններն ու մեր ժողովուրդը. թէպէտեւ հիւսիսայիններն էին ամենէն աւելի բան ընողներն, քանի անոնք շատուր են ու միանգամայն շատ ստացուածքի տէր: Ինչովն չեմ կըրնար հասկընալ թէ աս ըրած բաներնին ինչու տալու է. բայց աս հիւսիսային ժողովուրդին մէջ կան խել մը անձինք որ այլ և այլ տան անունով յարած էին, ու մինչև անգամ՝ հիմա ալ Քրիստոնէութեան մէջ մաս ունին: Իրենք կընդունին թէ անիկայ է ճշմարիտ կրօնը, և ընդհանրապէս սա ալ կրնան թէ շատ չանցած մեղի հետ պիտի ըլլան: Հիմա առաջարկութիւն մըն ալ կայ որ դպրոց մը շինուի հասարակաց ծախքովը, ու իրենց դպրոցները բոլորովն մեր ճամբովը ուսմունք առնեն: Աւրիշ շատ տեղեր եղածէն աւելի հաստատ կերեւայ խոստմունքնին թէ ան ատենը իրենց աղջիկներն ալ դպրոց պիտի խրկեն: Երգեօք Տէրօք ճամբան չափով մը պատրաստուած չեմ կար ան տեղը: Ո՛հ, ո՛ւր էր որ Հոգին աղղկուի թէնք ժողովուրդին աչքերը բանար որ տեսնեն իրենց ընդունուութեան համար պատրաստ կեցած շնորհաց ճոխութիւնը:

Ես ու ասոր նման թէպէտ մանր, գէպերէ կըրնամ ցուցնել թէ պիտոյնին ու հոգերը վերանին առնելու և իրենցմէ կախում ունենալու ըզգացում մը չափով մը արթնցած ըլլայ, անոր համապատասխանող ջանքով, մեծ դժուարութիւններ մէկանց կը վերցնեն, ու հիմա շատ անգամ մը ժողովուրդին դարձը աշխարհային շարժանքովներու արդիւնք է ըսելով՝ անոնց վրայ թափուած նախատիքը պիտի մաքրէ, ու հիւսիսայիններուն յարգանքը ապահովուի: Եսոր հետ մէկտեղ նաեւ պէտք է յարեմ ինչ որ Բարալի չեմ անուանել եղած օգնութեան համար ըսի, թէ Վալթա Նիսամ Հոլիւին տեղը Եկեղեցի մը ու դպրոց մը շինելու համար պէտք եղած գետինը՝ ձրիապէս չնորհեց բարեկամ հիւսիսայիններէն մէկը, ու նաեւ ուրիշներն ալ առատ օգնութիւններ տուին: Արդ, նայի ուրիշ տեղեր ալ եղած ասանկ առատաձեռնութիւններու քանի քանի գէպեր յառաջ բերել:

ԻՆԻԼ ՀՈՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԿՐԱՐՈՒՄԻՆ:

Պէտք է յիշեմ նաեւ իրենք քաջալերականութեամբ թէ չորս բնիկ Հոլիւներն շիտակ ու հաւատարիմ մարդիկ ըլլալն փորձով ցոյց կուտան: Եստուծոյ մէկն ալ համբաւուր անձինք չեն, ու երեւելի ըլլալու ալ յոյս չէն կրնար ունենալ, ու վստահեմ թէ աս աշխարհին մէջ ատենի քանի մը

չեն փափաքիր, բայց Եւստարանը հաւատարմարար կը քարոզեն, ու միօրինակ ստացած աղղկուի իւնն իւն կաւելնայ:

Սեր կայանը օգնականներուն մէջ բաժնուած է, անանկ որ ամէն մէկ մասը անոնցմէ մէկն այցելութիւն ընէ: Մեծ եռանդով աս դործին մէջ պարապելով՝ յայտնապէս մեծ օգուտ քաղեցին անոր մէջ աշխատողները: Հոլիւներէն երեքը որ աւելի ծերերն են, խիստ չուսաւորուած մասերն առին իրենց աշխատութեան բաժին, ու անանկ որ իրենց ջանքին մեծ կարօտութիւն կար: Բարձր գաղափարէն ամբողջ այցելութիւն եղաւ անգամ մը, ու յոյս ունեւ թէ նորէն պիտի ըլլայ աս տարի:

ԹԱՀԻԹԻ ՈՒ ՀՈՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԿՐԱՐՈՒՄԻՆ:

Գաղղիայի Լուի Ֆիլիպ Թագաւորին իշխանութեան տասներ 1843 թուականին՝ Գաղղիոյ նաւատորմը պաշարեց՝ ու առաւ Հարաւային Կապալաւոր Ուղիներուն մէջ եղած Թագուհին կողմէն, ու բնագաղտեց Բոմբէ Թագուհին որ Պապական քարոզչներ ընդունին: Եստուծոյ կերեւար ան ատենը թէ ալ ամէն բան կորսուած է. բայց անանկ չեղաւ: Ես կըղեցիններ Եստուծոյ շնորհն ունենալ արդէն. անոնք այնչափ կարգացած և անոր ճշմարտութեան հասկըցած էին որ «կարմիր գաղափար» պղծութիւնները չէին կրնար ընդունիլ: Գաղղիացիք վստահեցին ան կողմէն Պատ. Իրիշտոն և ուրիշ Եւրոպացի Եւստարանական քարոզչները, ու թող չտուին ալ որ Գաղղիայի Բողոքական քարոզչներ երթան: Տոկալի Պապականութիւնը միայն քանի մը ստորին կարգի անկիթ Թագաւորին շահեցան: Բոմբէ Թագուհին ու Լաւազոյն կարգի մարդիկը հաստատ կերպով ետ կեցան անոնց յարկէն: Եստուծոյ իրիշտոն անոնք զրին, որոնք թէ և բնաւ մասին կրթութիւնն առած էին, բայց պարզ ճշմարտութիւնը կը սիրէին ու Եստուծոյ խօսքին խոտաւէտ սրտներուն և համարաւ ցուրեւուն կրնային առաջնորդել:

Գաղղիայի Բողոքականները չէին պարզեցնելու ռաւարութեանն աղաչելու որ Բողոքական քարոզչներ խրկեն: Վերջապէս Թագաւորին Գաղղիացի Պապական խօսքը տեսնելով որ ժողովուրդը պապական պիտի չըլլան, Գաղղիոյ Բողոքականներուն խնդիրքը երկրորդեց ու Լուի Ֆիլիպին Վալթա ալ հրաման շնորհեց: Երգէն Պատ. Երգուեթիւն հոն դացած էր, ու Պատ. Եւստարան ալ մօտեցաւ պիտի երթար: Պատ. Երգուեթիւն որ Եւրոպիկ մէջ տարիներով քարոզչութիւն ըրած է, քարեկամ ու խոհեմ անձ մըն է. և թէ Թագուհին ու թէ իր ժողովուրդը շատ ուրախութեամբ ընդունեցին զինքը: Թագուհին այսպէս գրած է անոր. «Երբ ընցի որ դուն Թագաւորին եկեր ես, մեծ ուրախութիւն եղաւ ինծի. . . Կառավարիչէն գրեցի որ հոս հասնելուդ քեզ զմեռուրէ, որպէս զի դուն իմ Հոլիւն ըլլաս, ու նոյնպէս ալ իմ ընտանիքիս, զուրկներուս և բոլոր իմ ժողովուրդիս. . . չեմ կրնար պատմել թէ ինչ աստիճան ուրախ եղայ որ դուն մեր մէջն եկար»:

Պատ. Երգուեթիւն կը գրէ որ բնիկ Հոլիւներն անկատար քարոզչութեանցը չնայելով՝ Թագաւորին կողմէն հաստատ մնացին Քրիստոնէութեան կենսատու վարդապետութիւններուն վրայ, քարոզչներուն զխաւոր կէտերը գրի առնելու սովորութիւն ունէին, և Աւուր Գրոց վրայ ընդարձակ տեղեկութիւն ստացած էին:

Եսիկայ ալ մէկ նոր վայելութիւն մըն է տպել Եստուծոյ շնորհին զօրութեանը: Եսիկայ խալիսի մըն է հաւատացեալը հաստատ բունելու երբոր հաւածանքին բոլոր ալիքները անոր վրայէն կանցնին, և ուրիշ ամեն օգնութիւններ լիմն կուտան: Մատակապարի մէջն ալ ան երկայն հաւածանքներուն ատենն անանկ եղած էր: Պատ. Վալթա Վոլիստան գաւառներուն մէջ Եւստարանականներուն ալ քսան տարիի չափ ասանկ եղած էր: Ստանիայի մէջ ալ քսան տարիի չափ է որ ասանկ ըլլալ: Եստուծոյ Պապականներն իրաւունք չունին Եստուծոյ շնորհը հասարակ ժողովուրդէն ետ պահելու, և մեր անիկայ ժողովուրդին տան իրաւացի է: Եսիկայ Եստուծոյ որոշած միջոցներուն մէկ մասն է, և Եստուծոյ է անիկայ սքովաւոր ընողը:

— Պուրբեշէն Հունիս 25ին հեռագրական լուս-
եկած է որ նոյն քաղաքին շրջակայ տեղումբ
ջուրը կոխելով մեծ աւերմունքներ բեր է մէկ եր-
կու օր առաջ : Պուրբեշի մօտերը միայն 500էն ս-
ւելի տուն կործաներ է : Տակաւին ջուրը նուա-
զած է : Իշխանը աս ցաւալի տեսարանին բո-
ւեղը երթալով ինք անձամբ ստորագրութիւն
բացեր է փաստադիւրուն օդնութեանը համար
Երկրաշարժի բաւական սաստիկ ցնցում մըն ա-
յատահեր է :

— Թուրքիոյ ապստամբութիւնը կ'երեւայ թէ մեծնալու վրայ է զօրութեան և տարածութեան կողմանէ: օտարականներէն շատերը ձգեր ելեր են նոյն տեղէն:

— Դանուպեան իշխանութիւններուն իշխանը Վեհ. Սուլթանին ունեցած իր հաւատարմութեանը անակնկալ մէկապայցոյցը տուաւ անձամբ Կոստանդնուպոլիս գալով կարգի դնելու իրեն ու Բարձր. Դրան մեջտեղի դժուարութիւնները որ ապստամբութիւն և պատերազմ կ'սպառնային:

Եւրոպական մեծ պատուով ընդունուեցաւ Սալթաքաղաքի մէջ, որչափ որ Գաղղիոյ Կայսրին կըրնար ցուցուիլ:

Ես բարեկամական կարգադրութիւնը որ Բարձր. Դրան և Վարդիզի Դաշնագրութիւնն ստորագրող Տէրութեանց Դեսպաններուն և Գուղա Իշխանին մէջ տեղի ունեցաւ իշխանութեանց երկիրներուն ապագայ օրէնսդրական դրութեանը նկատմամբ, անմիջապէս սա արգիւնքը ունեցաւ որ նոր կանչուած պահեստի զօրքը (աֆէֆ) արձակեց Բարձր. Դուռը: Եսով եղած խնայողութիւնը յայտնի կրնայ ըլլալ սա հաշուով որ ամէն մէկ պահեստի զօրքին 40 լիւրա ծախք կընէր Տէրութեան դանձր:

ՏՆՆՈ—ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՊԵՏԵՐԱԶՄԸ

Տանիմարգայի խնդրոյն նկատմամբ Լոնտոն գումարուած Դեսպանական Ժողովը վեց շաբաթ տեւելէն ետեւ առանց բան մը գրուիլ հանելու Յունիս 25ին լուծուեցաւ: Վերջին նիստերը շատ մը բնականոց էին ու ընդհանրապէս անանկ հաւատացուած էր: Եւրոպական անմիջապէս Տանիմարգային պիտի օգնէ զինու զօրութեամբ: Դամբ ժամ ըստ պատուած հեռագրական լուրը ասիկայ պիտի ըստուգէ: Տանիմարգան՝ Դեսպանաժողովին մէջ ինչ բանի որ զինու ընել ու իր ա կախութիւնըն ալ պահել կարելի էր, ըրաւ, բայց Գերմանական Տէրութիւնները բանի մըն ալ զինու ընել չուզէին: և ասանկով զինադադարով ժամանակը վերջացաւ ու նորէն պատերազմը սկսեց Յունիս 26ին: Թէ որ Եւրոպական օգնութիւն չընէ՝ Տանիմարգայի երկիրը շուտով պիտի յաղթուի: Հետեւեալ քաղուածը վերջին թղթաբերով առնուած լուրերը կը պարունակէ:

Տանիմարգային առնուած այլ և այլ նամակները կ'իմացնեն որ նոյն տէրութեան մէջ միայն մէկ մասը ապահով կը սեպեն պատերազմի առնակութիւնը: Ես մասը անկարելի կը համարի մեծին Բրիտանիոյ աս պատերազմին անգործ սոսկ հանգիստանա մնալուն: Տակաւ անուն լրագիրը կառավարութեան կառաւարկէ որ Յունիս 26ին անգին նորէն զինադադարի միջոց երկնցնելու հաւանութիւն չտայ, մինչև որ բանախօսութեան հիմանց վրայ հասկցողութիւն մը չըլլայ նոյն միջոցին մէջ: Թագաւորին համար պատրաստուած ուղերձը որ քանի մը օրուան մէջ ստորագրութիւններով լեցուեցաւ, ազգու կերպով կը նշանակէ կախ թողուած թշնամութեան նորէն սկսուելուն հաւանութիւնը: ատ դրութիւնը հետեւեալ վերջաբանութիւնը կընէ:

«Պատերազմին բեռը վրանին շատ ծանրացած թագաւորութեանս գաւառներէն մէկ քանին ձեր Վեհափառութեանը իմացուցին Քերմուանդ կերպով հայրենեաց շահուն համար նոր ներդրութիւններ կըրելու յօժարակամ ըլլալին: Մենք ալ անոնց հետ կը միանանք Տանիմարգայի ազատութեանը համար մեզմէ պահանջուած ամէն զոհ ընելու պատրաստ ըլլալին յայտնելու:»

Եւրոպական Եւստրիոյ և Ռուսիոյ Կայսրին ու Բրուսիոյ Թագաւորը մէկտեղ գալով Գերմանիոյ մէջ տեսակցութիւն մը ընելու վրայ են:

Բրուսիոյ Թագաւորն Յունիս 18 ին ճամբայ պիտի ելէր Պոնտիսի մէջ Բարլուպատ երթալու: Յունիս 20 ին Եւստրիոյ Կայսրն ու Կայսրուհին Բախինձէն պիտի տեսնուին Ռուսիոյ Կայսրին ու Կայսրուհին հետ: Ետք ատ Կայսրական խմբակը Բարլուպատ երթալով Բրուսիոյ Թագաւորին հետ պիտի մէկտեղէին: Իրեք Վեհապետներուն ամէն մէկն ալ իր արտաքին գործոց պաշտօնեան հետ առած է: Եսով պաշտօնեաներուն հետ մէկտեղ գալերին կամ Եւստատանի և կամ Տանիմարգայի խնդրին նկատմամբ ըլլալը յայտնի է:

ԱՆԳՂԻՅԱ

Եւրոպական մէջ կողմակցութեան ոգին ամէն օր զօրանալու վրայ է: ազգին մեծ մասը Գերմանիայի հետ պատերազմ կադադակէ, բայց Կառավարութիւնը մինչև հիմա ինչ և իցէ բան ու ամէն բան խաղաղութեան համար զոհ ընելու յօժարութիւն ցոյց տուաւ:

Ղիշք աս կէտիս անհնար է բուել թէ Կառավարութեան ընթացքը ինչ պիտի ըլլայ, քանի որ Դեսպանաժողովը անյաշող եղաւ: Բայց Եւրոպական Տանիմարգային զինու զօրութեամբ օգնելով միայն Եւրոպայի մէջ իր աստիճանն ու ազդեցութիւնը կրնայ պահել: Թէ որ ասիկայ չընէ, իր առեւտրական շահերն քաղաքական ազդեցութենէն աւելի արժէք ունեցած ըլլալուն պատճառով եղած պիտի ըլլայ: Հատ յայտնի է որ Գերմանիան Հաւաքաբար որ Եւրոպային աս պատերազմին մէջ մտնելու հաւանական է: Թէ որ մտնէ, հետեւեալ ինչ ըլլալուն վրայով մէկը չկրնար նախատեսութիւն ընել: բոլոր Եւրոպական շուտով զինեալ պիտի ըլլայ:

Կարիպալտին միտք ունի նորէն Եւրոպա այցելութիւն մը ընել մօտեքս, ու աս անգամ Ժողովրդին կամ աւելի ճիշդ ըսելով գործաւորաց դասուն հիւրը պիտի ըլլայ: Ես լուրը Լոնտոնի մէջ ունեցած Կարիպալտին Տանիմարգային եղած է, որուն անգամները Կարիպալտին շարժումներուն ազդեցութեան տակ, կամ իր թշուառութեամբ անանկ կըսեն: Ես այցելութեան ինչ նշանակութիւն ունենալը նոյն ատենը Եւրոպայի գործերուն վեհապետ կախում ունի: Հոմ ա գէն քիչ մը խընովեալ է Ռուսի Դեսպանին անկէ ելած ըլլալով, և թէ Վենտիկ ու թէ Հոմ իրենց հայրենասիրութիւնը արտայայտեցին ամէն հակառակութեան դէմ, յայտնապէս Իտալիայի անկախութեան տարեգրծի հանդէսն ընելով:

ՌՈՒՍԻԱ

Հետեւեալ Իււսէթ Ռուս լրագիրը Կովկասունդհանուր հրամանատար Միքայէլ մեծ Դուքսին իր եղբորը Ռուսիոյ Կայսրին խրկած պաշտօնական գրութիւնը հրատարակած է:

Եւրոպական • Յունիս 5:

Կովկասի փառաւոր պատերազմին վախճանին վրայ իմ նորհաւորութիւնս ձեր Վեհափառութեանը ուղղելու երջանկութիւնն ունիմ: աս րոպէիս մէջ հպատակութիւն չընող ց ղ մը մնացած է: Երեկ Տեղակալ Օրապատ իշխան Սիբուքի և Չաթիլով տէ Հէյման և տէ Կրապ Օրապատ Գնդապետ երուն զօրաբաժինը հոս մտան ու այսօր ալ Օքեզ Ստուած գովաբաններ երգուեցաւ հանդեսով բոլոր գումարուած զօրքին ներկայութեանը: Բանակին առողջութեան վիճակը պատուական է:

Հետեւեալ ալ Յունիս 4ին Վարչաւիայի Օճէլէթ լրագիրին մէջ հրատարակուած է:

Երեկ նորէն խումբ մը 100 աքսորեալներ Ռուսիայի ծայրը խրկուեցան—որ ասիկայ տարի ու կէտուան մէջ Վարչաւիայէն ելածներուն 63 հրորդն է: Ես արսոր խրկուած խումբերուն շատերը 400 էն 500 հոգի կը հասնին, բայց թէ որ միջին հաշուով մը իրարու վրայ 300 սեպէնք 20 հազար հոգի կըլլայ այսքան կարճ միջոցին մէջ: Հաշիւ եղած է որ Լիթուանիայէն 120 հազար հոգի աքսոր եղած է, ու չափազանց ալ չէրելիր սա հաշիւը:

ԱՄԵՐԻԿԱ

Եւրոպական մը չափ առաջ Եւստրիոյն նախընտրութեանը մամուլը մտած ատենը՝ նոր լուր առնուած էր Ղենեքալ Կրանթին ու ապստամբ Ղենեքալ Լին բանակներուն մէջ Ռիչմոնտէն 60 մղոն դէպի Հիւսիս ելած վեց օրուան սոսկալի կռիւն վրայով: Ենկէ 'ի վեր ասոնց պէս մեծ կռիւներ չեղան, բայց և այնպէս մէկ քանի օր միջոց տալով քանի մը հեղ ուրիշ կռիւներ եղան որ ուրիշ պատերազմական գործողութեանց մէջ մեծ կռիւ կրնար ըսուիլ:

Ղենեքալ Կրանթը յաջողեցաւ 50 մղոն տեղ ետ մղել Ղենեքալ Լին մինչև Ռիչմոնտին գուրիս ամբողջութիւնները: Ղենեքալ Կրանթին պատերազմական շարժումները, անոր հանձարը անանկ մեծացած բանակները մէկտեղ գործողութեան բերելու կողմանէ, անոր հնարաւորութիւնը ցոյց կուտան որ մինչև

հիմա երկու կողմին Ղենեքալներուն մէջ նմանութեանուած է: Ռափահանեցը անցնելէն ետեւ անանկ պատերազմական ճամբայ մը բռնեց որ յայտնի կընէր թէ իր դիտաւորութիւնը ան էր որ ինչ ալ ըլլայ Ռիչմոնտ պիտի քշէ երթայ: Բայց տեսնելով որ աս կերպով շատ մը օգուաններ պիտի տայ թշնամիներուն ձեռքը, շուտով ետ ձգեց, և սկսեց կարգ կարգ խումբերու շարժում ընել տալ ու ջանք ըրաւ առանց պարապ տեղը իր զօրքը կորսնցնելու: Լին ու Ռիչմոնտին մէջ տեղը մտնել: Եսանկով ստիպեց Լին որ Եւրոպական զեւորակապին ու Հարաւային կողմերուն մէջ տեղը նոր դիրք մը բռնէ, ու ետքէն նորէն փոխելով իր դիրքը՝ Հարաւային արեւելեան շարժում մը տալով ըստիպեց Լին որ ետ քաշուի դէպ 'ի երրորդ կարգ ամբողջութեանը միայն: Ես ճարտարամիտ շարժումներուն հետեւեալք սա եղաւ որ երկու բանակները իրարու դիմաց կեցած են Ռիչմոնտէն միայն քանի մը մղոն հեռուն: Հիմակուան կիցած տեղերնին արգէն աս պատերազմին տարեգրութեանը մէջ նշանաւոր է, ու հիմա ալ կարելի է որ իր վերջին տաղնապին տեսարանը ըլլայ, որուն լուրը հեռագրական թելը ամէն օր կրնայ մեզի հասցնել:

Ղենեքալ Հէյմենին հրամանին տակ եղած Հիւսիսային մեծ բանակը որ ապստամբ կողմի երկիրները զրաւելու գրադած է, Ղօրճիայի նահանգին դէպ 'ի կեդրոնը յառաջ գացած է 100 մղոնի չափ: Ղենեքալ Ղօնսթին հրամանին տակ եղած ապստամբ բանակը պարապ տեղը ջանք ըրած է անոց ընթացքը խափանելու: Տալթոն, Ռեդաքա և ուրիշ քանի մը տեղեր սաստիկ կռիւներ եղան և հարաւայինները յաղթուելով իրենց ամուր դիրքերը ձգելով ետ քաշուելու ստիպուեցան: Հիւսիսային բանակը իր վերջին նպատակին հասնելու 20 մղոն մնացած է, որ ան ալ Լիթուանիա քաղաքն է:

Լին բաները հաշիւի առնելով՝ Հիւսիսային կողմին յաջողութեամբ աս պատերազմին վախճան տալուն անկախութիւնը բնաւ հիմակուան պէս եղած է: Բայց դեռ Լիթուանիա ու Ղօրճիա նահանգներուն մէջ ուղիղ զիսէ քանի քանի սոսկալի արիւնհեղութիւններ պիտի ըլլան ասոնք լինալու համար: Քաղաքական դէպքերը կառավարութեան նպատակով կ'երեւին:

Պալմիթոքի մէջ գումարուած Եւրոպական Հասարակապետական Ժողովը միասնական հաւանութեամբ կրկին այժմեան Լինքոլն Կախագահ ընտրեցին: Կառավարիչ Ե. Ղօնսթին ալ Կախագահի փոխանորդ: Ժողովը աս որոշմանը եկած է որ պատերազմը յառաջ տարուի առանց զինանելու՝ մինչև որ ապստամբութիւնը նուաճի ու անոր գլխաւորները իրենց յանցանքին արժանի պատիժը ընդունին: Գերութիւնը ջնջուի, գերեաց ազատութեանը քաջալերութիւն արուի, ու Մօնրօյի (Եւրոպական Տէրութիւնները նորագոյնականութիւն հաստատելու) սկզբունքը հաստատ պահուի:

Եւրոպական լուրերուն մէջ Հիւսիսային կողմին համար ամենէն անյաջող թղթադրամի արժէքը կոտորած ըլլալն է, որ հիմա միայն կէսը կը բռնէ ուկին 197 ի ըլլալով: Բայց Հարաւային կողմը ուկին 2000 ին, թղթադրամը 20 անգամ իր արժէքէն վար ըլլալով: Եւրոպական կը հաւատարմի որ Վրանիքսի մէջ նոր ընդունուած տուրքի օրինագիրը, Հիւսիսային կողմի թղթադրամին դիմը շատ չանցած աւելի լաւ վիճակի մը պիտի հասցնէ:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտոն, Յունիս 29:

Եւրոպական Պաշտօնեաները իմացուցին որ Տանիմարգային պաշտպանութեանը համար առ այժմ պատերազմի պիտի չմտնեն:

Թէ որ Գերմանացիները Տանիմարգայի կղզիները զարնելու ըլլան, Կառավարութիւնը ան առնելը պիտի որոշէ ինչ ընելը:

Հակառակորդ կողմը յայտարարութիւն ըրին որ այժմեան Պաշտօնեաները ձգելու պիտի աշխատին:

Եւրոպական եկած լուրերը մինչև Յունիս 15 կը հասնին և անոնց մէջ շատ կարեւոր բան չկայ: Ղենեքալ Կրանթը մինչև Ղէյմա դեռ յառաջ գացած է:

Կ Ո Ս Տ Ա Ն Դ Ն Ո Ւ Պ Օ Լ Ի Ս
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ե • ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ